

Praha, dne 30. května 2016
č.j.: 1127/16
vyřizuje: P. Pšeničková
telefon: 221 60 22 18

Ministerstvo spravedlnosti České republiky
JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti
Vyšehradská 424/16
128 10 Praha 2

Vážený pane ministře,

děkujeme za možnost vyjádřit se k návrhu zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

Tento návrh byl do Komory auditorů České republiky doručen prostřednictvím eKLEPU dne 4. května 2016.

V příloze Vám zasíláme připomínky Komory auditorů České republiky.

Těšíme se na další spolupráci s Vámi.

S přátelským pozdravem

Ing. Irena Liškařová
prezidentka Komory auditorů ČR

Příloha:

Připomínky KA ČR k návrhu zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech

ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

1. OBECNÁ PŘIPOMÍNKA

Pozitivně hodnotíme skutečnost, že po 50 letech dochází k zásadní novele zákona o výkonu znalecké činnosti (dále jen „zákon“), tento je dosud společný s výkonem činnosti tlumočnicků, který nemá s oblastí výkonu znalectví žádnou věcnou souvislost. Dílčí novely, které proběhly, neřešily zásadním způsobem změny v rámci podnikatelského prostředí po roce 1993, jakož i změny v soukromém právu počínaje rokem 2014.

V předkládané předloze tohoto zákona jsou však významně upřednostňovány znalecké ústavy (v nové podobě), což odporuje rovnému postavení s činnostmi znaleckých kanceláří (v nové podobě – dosud rovněž znalecké ústavy), které měly dosud v zásadě obdobné regulační podmínky. K tomuto poznamenáváme, že jakákoliv disproporce (rozdílné postavení) zakládané na úrovni běžného zákona musí být přiměřené a legitimní vzhledem ke sledovanému cíli s tím, že je jakékoliv rozdílné postavení principiálně vyloučeno tam, kde k takové právní úpravě neexistuje racionální důvod (jinými slovy jde o diskriminační přístup). Takové právní ustanovení postrádá vnitřní kohezi (soudržnost) i logiku a dostává se do rozporu s článkem 3 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“) a dále čl. 4 odst. 1 a 3 Listiny, které stanoví, že:

Ustanovení § 3 odst. 3: Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod.

Ustanovení § 4 odst. 1: Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Ustanovení § 4 odst. 3: Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

S ohledem na skutečnost, že právní úprava dopadá do sféry právnických osob, nutno zdůraznit také § 2 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“), který dále rozvíjí zmíněné ústavněprávní kautely a to tak, že každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou a ústavním pořádkem vůbec.

PŘIPOMÍNKY KE KONKRÉTNÍM USTANOVENÍM

2. Ustanovení § 2 odst. 2

Omezení znalce jako fyzické osoby ve vazbě na „společníka nebo člena znalecké kanceláře“ – viz dále ustanovení § 6 odst. 2 je diskriminační vůči znaleckým ústavům (§ 7), kde tato podmínka uvedena není.

Připomínky Komory auditorů České republiky k návrhu nového zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a připojených předpisů

3. Ustanovení § 7

Znalecký ústav nemá povinnost mít ani jediného zaměstnance – znalce, což je opět diskriminační vůči znaleckým kancelářím (§ 6, odst. 2). Je rovněž s podivem, že znalecký ústav se širokým spektrem odborníků – vysokoškolských pedagogů, z nichž řada má i oprávnění ke znalecké činnosti jako fyzické osoby, tuto podmínku nemá. Odkaz na radu instituce a další odborné orgány neskýtají v rámci poměrně složité znalecké činnosti záruku dostatečné jistoty odpovídajícího odborného zázemí a má tak spíše formální charakter. Problém je i z hlediska mlčenlivosti a poměrně značného rozsahu znalecké dokumentace, se kterým by se mělo spektrum zástupců příslušné rady instituce před jeho předáním podrobně seznámit.

4. Ustanovení § 15 - formálně

V ustanovení § 15 zákona je zde uveden dvakrát – viz str. 7 s názvem: Osoba vykonávající jednorázově znaleckou činnost a dále na str. 8 opět § 15 zákona s názvem: Pojištění znalců, znaleckých kancelářů a znaleckých ústavů. Nutno přečíslovat paragrafové znění od § 15.

5. Ustanovení § 15 odst. 2 (k názvu: pojištění....)

Opět neoprávněná výhoda znaleckého ústavu, který nemá povinnost být pojištěn podle tohoto zákona. Jak bude tedy tento subjekt čelit event. náhradám škody vůči nesprávně podanému znaleckému posudku? Přípravovaná vyhláška počítá s vymezením pojistného pro znalce a znalecké kanceláře. Pokud by byl povinně pojištěn alespoň jeden znalec – zaměstnanec znaleckého ústavu, vztahovalo by se na něj pojištění, které by bylo možné v případě náhrady škody použít a personifikovala by se i jeho odpovědnost.

6. Ustanovení § 20 odst. 1

Velmi oceňujeme tuto novou povinnost orgánu veřejné moci předem projednat předem zadání znaleckého posudku. Současná praxe toto nerespektuje (pouze ve výjimečných případech), takže dochází k řadě zbytečných procesních úkonů (ustavení znalce, který nemá patřičné oprávnění, znalec, který přechodně nemůže vykonávat znaleckou činnost, znalec, který zemřel, apod.), což značně prodlužuje ustanovení příslušného znalce.

7. Ustanovení § 20 odst. 2

Současná praxe dokládá, že ve zvláště obtížných znaleckých posudcích – např. v oblasti hospodářské kriminality, soudních sporech, kde jednou ze stran je čs. stát, či v jiných případech, se stávající znalecké ústavy zapsané v II. oddílu těmto posudkům vyhýbají s odůvodněním vysoké pracovní náročnosti a zpracování těchto posudků opakovaně odmítají. Jde o diskriminační ustanovení ve vztahu ke znaleckým kancelářím (dosud znaleckým ústavům zapsaných v I. oddílu). Jeví se proto jako odpovídající, aby byly v § 20 odst. 2 zákona znalecké kanceláře citovány obdobně jako znalecké ústavy.

8. Ustanovení § 22 odst. 2

Odpovědnost společná a nerozdílná u znalce i znalecké kanceláře vyvolá v praxi řadu právních problémů. Vyzkoušeli jsme si obdobné ustanovení v zákoně o auditorech a vznikaly velké těžkosti při naplnění této zákonné podmínky. Jeví se správnější a jednodušší určit odpovědnost pouze vůči osobě, se kterou byl uzavřen smluvní vztah ke zpracování znaleckého posudku, resp. osobě, která byla usnesením orgánu veřejné moci ustavena.

Připomínky Komory auditorů České republiky k návrhu nového zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a přípojených předpisů

9. Ustanovení § 24 odst. 4

Vzetí na vědomí odbornou radou zní velmi formálně a vzniká tak problém kolektivní odpovědnosti, aniž by byla uvedena konkrétní odpovědná osoba – znalec, jak již bylo uvedeno v námitkách k § 7 zákona. Viz již namítaný problém mlčenlivosti a často rozsáhlá znalecká dokumentace, jejíž nastudování může být značně časově náročné.

10. Ustanovení § 32

Ustanovení postrádá sankci, pokud nebude splněna povinnost rozhodnutí „do 30 dnů“, nehledě o úhradě tohoto znalečného (po nabytí právní moci). Praxe dokládá, že znalečné je vypláceno i více jak s jednoročním zpožděním, usnesení o znalečném má také značné prodlevy.

11. Ustanovení § 33 odst. 3

Věcnou správnost znaleckých posudků může posuzovat opět jen znalec s příslušným oprávněním a konkrétní odborností, což ze žádného z dalších upřesňujících ustanovení nevyplývá. Plnění tohoto ustanovení bude v praxi značně problematické, nehledě k některým znaleckým posudkům např. v oblasti psychiatrie, kde takové zpětné přezkoumání věcné správnosti je prakticky nemožné. Tato skutečnost nemožnosti následného věcného přezkoumání se může týkat i celé řady jiných oborů a odvětví (u řady trestně právních kauz v oblasti hospodářské kriminality již není možno zpětně zajistit dokumentaci, která byla k dispozici znalci v reálné době), tj. ve všech případech, kdy znalec provedl znalecké dokazování „v místě a čase“.

12. Ustanovení § 35

Poradní sbory při Krajských soudech fungují dosud na bázi bezplatného výkonu činnosti, zpravidla jde o zkušené znalce, které pracují dlouhodobě ve svém oboru. S ohledem na celou řadu nových povinností, které tomuto poradnímu sboru zákon ukládá, je nepředstavitelné, že by tyto poradní sbory pracovaly za stávajících finančních podmínek, resp. se příslušnému krajskému soudu nepodaří tento poradní sbor vůbec ustavit.

13. Ustanovení § 35 odst. 2

Mezi odbornými osobami není vůbec uveden znalec – uvedené odborné osoby by měly mít alespoň jednoho zástupce z řad řádně ustavených znalců. Jinak si nelze představit, že tato odborná osoba bez znalecké kvalifikace by byla schopna kvalifikovaně věcně posoudit dříve zpracovaný znalecký posudek v rámci jeho požadovaného přezkoumání.

14. Ustanovení §127a zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Nesouhlasíme se zrušením tohoto ustavení. V praxi se velmi osvědčilo, kdy mohla osoba v rámci soudního řízení zadat znalecký posudek – tento byl procesně postaven na rovinu se znaleckým posudkem, který si vyžádal orgán veřejné moci. Jde o zásadní zásah do jeho práv a vytváří se opět nerovné postavení z procesního hlediska, v podstatě se navracíme do doby, než bylo toto nové ustanovení § 127a do tohoto zákona zapracováno.

Připomínky Komory auditorů České republiky k návrhu nového zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech a připojených předpisů

15. Ustanovení § 2 odst. 7 vyhlášky o odměnách, náhradě nákladů a náhradě za ztrátu času za výkon znalecké činnosti

Opět je neodůvodněně zvýhodněn znalecký ústav v hodinové sazbě, naproti „znalcí“, uvedeném v odst. 5 vyhlášky. Zde nejsou odděleni znalci jako fyzické osoby a znalecké kanceláře, přičemž je zřejmé, že znalecká kancelář má vyšší režijní náklady na udržování odbornosti, chodu kanceláře, atd., než znalec jako fyzická osoba. Jeví se účelné rozdělit odst. 5 vyhlášky na hodinové sazby odděleně pro znalce a znalecké kanceláře a to s ohledem na námitku již uvedenou v odst. 7 vyhlášky ohledně zvýhodnění znaleckých ústavů.

V Praze dne 30. 5. 2016

Zpracovala:

Ing. Lenka Rückerová

Metodické oddělení Komory auditorů České republiky